

Sąd polubowny

Jeśli zawieramy z kimś umowę, możemy w niej postanowić, że spory będzie rozpatrywał nie sąd powszechny, ale polubowny

Sąd polubowny może być sądem stałym lub powołuje się go do konkretnej sprawy. I choć słowo „sąd” kojarzy się z instytucją, budynkiem, służbami, to przy sądzie powoływanych do konkretnej sprawy wszystkim sprowadza się do osób, tzw. arbitrów, którzy zostaną wybrani do osądzenia sprawy.

Aby zapis na sąd polubowny był ważny, powinien zostać sporządzony na piśmie i obie strony muszą go podpisać. Najczęściej w ostatnim punkcie zawartej umowy umieszcza się informację: *wszelkie spory wynikłe na tle niniejszej umowy strony poddają rozstrzygnięciu sądu polubownego - XYZ*. To „XYZ” oznacza konkretny sąd, np. Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie (a więc stały sąd polubowny). Może być też i tak, że strony zapiszą, w jaki sposób powołają arbitrów do sądu polubownego, np.: *spory będzie rozpatrywał sąd polubowny w składzie: jeden arbiter powołany przez powoda, drugi arbiter powołany przez pozwanego i superarbiter (jest nim przewodniczący powołany przez tych dwóch arbitrów)*. Wtedy jest to sąd powołany do konkretnej sprawy.

Arbiter wcale nie musi być prawnikiem, wystarczy, że ma pełną zdolność do czynności prawnych – np. Jan i Henryk, którzy zawarli umowę pożyczki, umówili się, że w razie sporu między nimi wyrok wydadzą osoby, do których mają zaufanie: proboszcz, dyrektor szkoły lub burmistrz.

Tym, co decyduje o wyborze sądu polubownego, jest przede wszystkim szybkość postępowania. Takie rozwiązywanie sporów gwarantuje, że nasza sprawa nie ugrzęźnie w trybach wymiaru sprawiedliwości. Jeśli wybieramy stały sąd arbitrażowy, znany ze swej renomy, mamy gwarancję, że sprawę osądzą najwyższej klasy fachowcy. Poza tym przy sądzie powołanym do konkretnej sprawy

strony mają wpływ na wybór arbitrów, a zatem z założenia winny mieć do takiego sądu większe zaufanie.

Sąd polubowny jest sądem jednoinstancyjnym, a to oznacza, że od jego wyroku nie ma odwołań.

Jednocześnie wyrok sądu polubownego może być egzekwowany tak samo, jak wyrok sądu państwowego – po nadaniu mu przez sąd powszechny klauzuli wykonalności. Postępowanie o nadanie tej klauzuli wyrokowi ogranicza się do sprawdzenia przez ten sąd powszechny, czy wyrok sądu polubownego nie uchybia swą treścią praworzad-

czy będzie stosował przepisy prawa materialnego, gdyż może orzekać jedynie na zasadzie słuszności.

Sąd polubowny może przesłuchiwać strony, świadków i biegłych i odbierać od nich przyrzeczenia, nie może jednak stosować środków przymusu, np. sprowadzić opornego świadka siłą. Może jednak zwrócić się do sądu powszechnego o przesłuchanie takiego świadka.

Wyrok sądu polubownego zapada bezwzględną większością głosów (w razie równości przeważa głos superarbitra), chyba że strony umówiły się, że wydanie wyroku wymaga jednomyślności wśród arbitrów. Jeżeli z powodu braku odpowiedniej większości nie może zapaść wyrok, zapis na sąd polubowny traci moc w tym zakresie.

Postępowanie przed sądem polubownym może być droższe niż przed sądem powszechnym – każdy sąd polubowny ma tu swoje stawki. W zamian za to strony mają szansę na szybki wyrok i unikają kosztów postępowania odwoławczych. Poza tym w biznesie liczy się dyskrecja, którą na pewno łatwiej zachować właśnie w sądzie polubownym. To powoduje, że sądy polubowne są tak atrakcyjne.

Zawarcie zapisu na sąd polubowny jest możliwe w sporach o prawa majątkowe, z wyjątkiem sporów o alimenty i ze stosunku pracy. Dopóki zapis taki istnieje, żadna ze stron nie może dochodzić swych racji przed innym sądem.

Prawo konsumenckie najczęściej zakażuje zapisu na sąd polubowny w sprawach między przedsiębiorcą a konsumentem. Mogłoby bowiem się okazać, że w razie sporu o rachunek za telefon poddaliśmy swe rozstrzygnięcie np. sądowni polubownemu w Luksemburgu. Jednak nic nie stoi na przeszkodzie, aby jeśli umowa została zawarta między dwoma osobami, z których żadna nie prowadzi działalności gospodarczej, spory z niej wynikłe rozpoznawał sąd polubowny, a zapis na sąd polubowny strony mogą zawrzeć nawet po powstaniu sporu.

ności lub zasadom współżycia społecznego w Rzeczypospolitej. Nie jest to więc rozpoznawanie sprawy, a jedynie bardzo ograniczona kontrola treści wyroku. Dzieje się tak dlatego, że sąd polubowny nie jest związany przepisami prawa przy rozpoznawanych przez niego sprawach, tzn. jeśli strony same tego przed rozpoczęciem sprawy nie określiły, sąd decyduje o tym, jaką procedurę stosuje. Również samodzielnie decyduje o tym,

PIOTR BORECKI